

Fișă resurse Praxis, clinicitate și reflexivitate. Trunchiul modulului / D

U. Cugola

1 - Tematica abordată

Tema abordată în această fișă se referă la metodele de cunoaștere a unui profesionist în raportul pe care îl are cu practica sa. Propunem aici trei modalități ale acestui raport pe care le considerăm ca fiind trei modalități complementare de iluminare a diversității și, în special, a complexității situațiilor copilului cu cerințe educaționale specifice. Aceste trei modalități sunt: praxis, clinică și reflexivitate.

2 - Elemente de definiție generală :

- **Praxis¹** : în acest modul vorbim, de asemenea, despre o abordare praxeologică pentru a desemna procesul prin care cunoașterea rezultă din practica dezvoltată de profesionist în singularitatea unei relații cu un copil cu cerințe educaționale speciale. Nu sunt foarte importante cunoștințele academice despre un copil și problema sa care oferă punctul de plecare eficient al cunoașterii utile pentru observarea sa. A cunoaște copilul înseamnă în primul rând să-l educe și să hrănească relația cu el. Ceea ce presupune o asumare de risc, aceea de a nu impune un demers forțat copilului la nivelul cunoștințelor academice. Aceasta presupune o anumită plasticitate a interiorității sale, capacitatea de a pune la îndoială cunoștințele și reprezentările care inspiră practica profesională.
- **Clinicitate²** : Clinicitatea este inițial o metodă medicală de examinare a pacientului în pat. Pacientul din patul său prezintă simptome ale căror lectură oferă o cunoaștere a pacientului și originile bolii sale. Dar observarea simptomului de la distanță pentru a cunoaște nu este suficientă deoarece observatorul este întotdeauna implicat în observația sa. Prin urmare, pornind de la moștenirea medicilor greci și în special a lui Hippocrates, este recomandabil să re-localizăm originea cuvintelor: "teknè kliniké", tehnica clinică, constând din plecarea (aceeași origine) pe pat (klinè) unde boala, handicapul ... De aceea, descriem astfel o mișcare care încurajează cunoașterea lăsându-și cunoștințele academice deoparte pentru a merge la întâlnirea cu persoana, cu simptomele și unicitatea sa. Simptomul mă învață cunoștințe noi, deoarece le simt într-o relație empatică cu celălalt, copilul cu CES.
- **Reflexivitatea** : această a treia și ultima categorie de cunoștințe pune accentul pe analiza critică a practicianului (cercetător, sau pur și simplu un profesionist) pe propria practică și același proces de cunoștințe legate de acesta. Prin ce operațiuni, pași, metode, ipoteze ... trece practicianul ca să cunoască situația unui copil cu CES, de unde își desfășoară apoi practica. Ce analiză critică se poate face pentru a delimita o legitimitate a acestei cunoașteri? La un al doilea nivel, care sunt condițiile subiective ale producerii unor astfel de cunoștințe? Pentru a parafraza pe Bourdieu: practicianul poate produce o cunoaștere riguroasă a celeilalte și lumea socială în care ambele scaldă, fără a se complăce

¹ A. Lhotellier et Y. St-Arnaud. « Pour une démarche praxéologique ». La recherche sociale et le renouvellement des pratiques. Vol. 7, numéro 2, 1994.

² Joseph ROUZEL. « De la clinique avant toute chose ». Journée « La clinique, l'avenir des institutions », organisée à Pau par l'ITS, l'Association AGREGATS, le CREAHI d'Aquitaine et la Maison d'Enfants Saint Vincent de Paul de Biarritz, le 6 mars 2009.

în auto-cunoaștere (opera sa, poziția sa socială, viața sa..). În cele din urmă, cu reflexivitatea, practicianul își pune cunoștințele la încercare cu o analiză critică, din moment ce alte cunoștințe și o interogare s-au îndreptat spre interiorul său.

2/ Context

Suntem într-o clasă (școală primară sau secundară) unde un elev are un handicap . Dificultățile sunt observate în dinamica grupului din clasă, unde apar diferențe și se creează neînțelegeri. Acest lucru poate crea dificultăți de incluziune a copiilor cu CES. Mai ales în comparație cu un copil care vine în clasă cu un obiect în fiecare zi.

Confruntat cu o astfel de situație, profesorul poate analiza din trei puncte de vedere:

- Își asumă riscul în practicarea relației, pentru a lăsa copilul să se exprime cu singularitatea sa. Lăsând copilul să vină cu obiectul său, profesorul îi va oferi să-l întâlnească în funcție de singularitatea pe care o lasă să se vadă. Din această întâlnire va apărea o cunoaștere despre copilul cu CES. Prin legătura pe care o are cu obiectul, copilul poate experimenta lumea.
- Relația cu obiectul poate fi văzută ca o manifestare a unui simptom care evidențiază probleme ale ordinii de atașare, separare, rupere etc. Se poate stabili o triangulare prin încercare și eroare între profesor, obiect și copil care să-l însoțească să meargă în compania lui însuși.
- Ceea ce știu cadrele didactice despre teoriile despre atașament, tulburări de relație, dezvoltarea psiho-emoțională a copilului a clinicității și a praxeologiei, toate acestea trebuie luate în considerare dintr-un unghi critic și reflexiv. Analiza critică din moment ce alte cunoștințe, analiză reflexivă a condițiilor (sociale, culturale, psihologice și existențiale) în care cel care știe își construiește cunoștințele.

4/ Limite și perspective

Limitarea care trebuie luată în considerare aici este că această modalitate triplă a producerii de cunoștințe și a conexiunii acesteia cu practica este solicitantă în termeni de analiză și conceptualizare. Poate necesita sprijin specializat pentru dispozitive de supraveghere sau pentru analiză de practică.